

Tygodnik Gospodarczy PIE

8 maja 2025 r.

Po maturze od razu na studia i do pracy

ponad 275 tys.

tegorocznych absolwentów szkół średnich zadeklarowało przystąpienie do matury – wg CKE

84 proc.

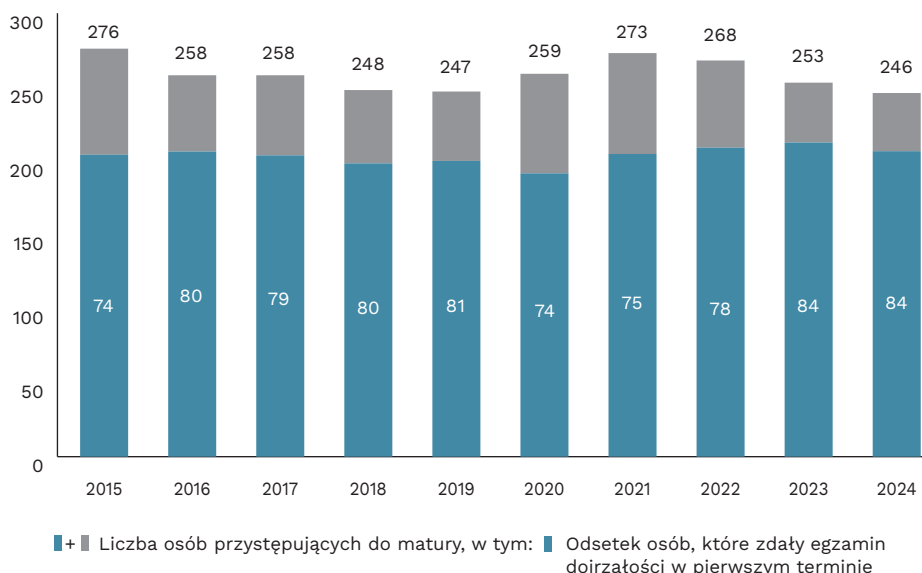
maturzystów planuje łączyć studia z pracą – wg badań SW Research

19 proc.

osób w wieku 20-24 lata łączy studia z pracą – wg danych Eurostatu

► **Przystąpienie do matury zadeklarowało ponad 275 tys. tegorocznych absolwentów** liceów ogólnokształcących, techników i szkół branżowych II stopnia – podaje Centralna Komisja Egzaminacyjna. Oprócz tegorocznych absolwentów do matury przystąpią też absolwenci z poprzednich lat, którzy wcześniej nie podchodzili do egzaminu, nie zdali matury, chcą zdać egzamin z nowego przedmiotu lub poprawić swoje wyniki. W sumie w 2025 r. zostanie przeprowadzonych ok. 573 tys. egzaminów w części ustnej i ponad 1,4 mln w części pisemnej. W 2024 r. do matury przystąpiło 246 tys. osób, z czego 84 proc. zdało egzamin w pierwszym terminie. Tak wysoka zdawalność utrzymuje się drugi rok z rzędu. Wcześniej tylko w niektórych latach osiągała lub przekraczała 80 proc. **Wśród osób przystępujących w 2025 r. do matury jest 706 obywateli Ukrainy**, którzy przybyli do Polski po wybuchu wojny z Rosją. Stanowi to ponad dwukrotny wzrost w porównaniu z poprzednim rokiem, gdy do egzaminów przystąpiło 268 uchodźców wojennych z Ukrainy.

Wykres 1. Liczba osób przystępujących do matury (w tys.) i udział tych, którzy ją zdali w pierwszym terminie (w proc.) w latach 2015-2024

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych CKE.

► **W 2025 r. 38 proc. maturzystów przystąpi tylko do jednego egzaminu z przedmiotu na poziomie rozszerzonym.** Co trzeci zdający ma zamiar zdawać dwa przedmioty na poziomie rozszerzonym, a 24 proc. – trzy przedmioty. Podobnie jak w latach ubiegłych, najczęściej wybieranym przedmiotem dodatkowym jest język angielski (72 proc.). Maturzyści znacznie rzadziej decydują się na zdawanie rozszerzonej matematyki (26 proc.), geografii (23 proc.), języka polskiego (19 proc.) lub biologii (16 proc.). Język angielski, matematyka i geografia stanowiły trzy najczęściej wybierane przedmioty również w poprzednich latach, jednak wyraźnie widać rosnącą popularność języka angielskiego. Jednocześnie geografia została zepchnięta na trzecie miejsce przez matematykę, która od 2021 r. jest drugim najczęściej wybieranym przedmiotem do zdawania na poziomie rozszerzonym.

► **Tylko 12 proc. maturzystów nie planuje podjęcia studiów, a wśród planujących dalszą naukę aż 84 proc. maturzystów planuje łączyć studia z pracą** – wynika z badań ankietowych SW Research przeprowadzonych na zlecenie [OLX](#) w kwietniu 2025 r. Wśród nich większość chce pracować, aby zdobyć doświadczenie zawodowe (65 proc. badanych) i uniezależnić się od rodziców (64 proc.). Ważę doświadczenia zawodowego potwierdzają dane Ogólnopolskiego Systemu Monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów (ELA). Według danych zgromadzonych w systemie [ELA](#), osoby, które łączą studia z pracą mogą liczyć na wyższe wynagrodzenie po skończeniu nauki i rzadziej doświadczają bezrobocia. Na wagę doświadczenia zawodowego na rynku pracy, w szczególności na przyznawanie premii płacowej, wskazuje też raport [PIE](#).

► Deklaracje i plany z badań ankietowych znacząco odbiegają od rzeczywistości. **W 2024 r. 54 proc. osób w wieku 20-24 lata studiowało**, co stanowiło wartość nieco poniżej średniej unijnej wynoszącej 56 proc. – wynika z danych [Eurostatu](#). Jednocześnie w całej populacji osób w tym wieku **tylko 19 proc. łączyło studia z pracą zawodową**, co również stanowiło wynik poniżej średniej unijnej (23 proc.). Jednak w ostatnich latach udział ten dynamicznie rośnie – jeszcze w 2020 r. wynosił tylko 11 proc.

(Anna Szymańska)

Polska w czołówce państw OECD pod względem międzypokoleniowej mobilności edukacyjnej społeczeństwa

26 pkt. proc.

wynosiła w Polsce w 2023 r. różnica między odsetkiem osób z wyższym wykształceniem w wieku 25-34 lata a analogicznym odsetkiem wśród osób w wieku 55-64 lata

► **Polska należy do czołówki państw OECD pod względem międzypokoleniowej mobilności edukacyjnej społeczeństwa.** W 2023 r. 46 proc. osób młodych w wieku 25-34 lata ukończyło studia wyższe. Wśród osób w wieku 55-64 lata odsetek ten wynosił zaledwie 20 proc. Oznacza to, że różnica między odsetkiem osób młodszych oraz odsetkiem osób starszych, które skończyły studia wynosiła w Polsce 26 pkt. proc., a więc znacznie więcej niż średnia dla państw OECD. Taki wynik plasował Polskę na 3. pozycji w tej grupie państw – po Korei Płd. – z wynikiem 40 pkt. proc. oraz po Turcji – z wynikiem 32 pkt. proc.

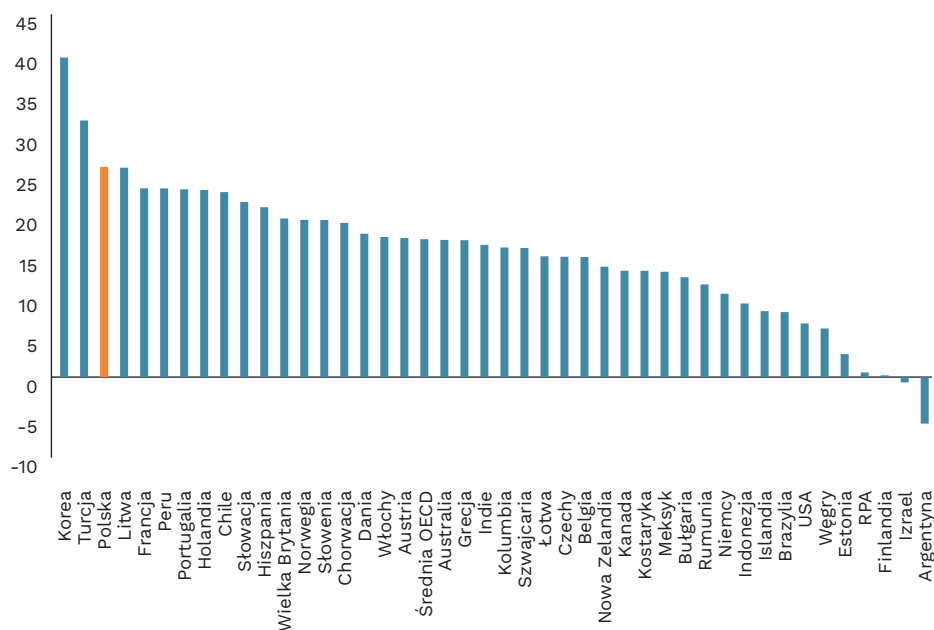
17 pkt. proc.

wynosił w 2023 r. średni poziom tej różnicy wśród państw OECD

► **Wysoka międzypokoleniowa mobilność edukacyjna notowana w Polsce po 1989 r. doprowadziła do zbliżenia populacji Polski do średniej państw OECD pod względem odsetka osób z wyższym wykształceniem.** W 2023 r. odsetek ten wynosił w Polsce 38 proc., a w państwach OECD średnio 40 proc. Wysoki udział osób z wyższym wykształceniem w populacji decyduje m.in. o wysokim poziomie [kompetencji](#) i umiejętności pracowników, wpływa na poprawę ich [produktywności](#) oraz miał i ma nadal istotne znaczenie w przyciąganiu [inwestycji](#) zagranicznych do Polski. Jest również warunkiem niezbędnym dla rozwoju gałęzi gospodarki opartych na wiedzy.

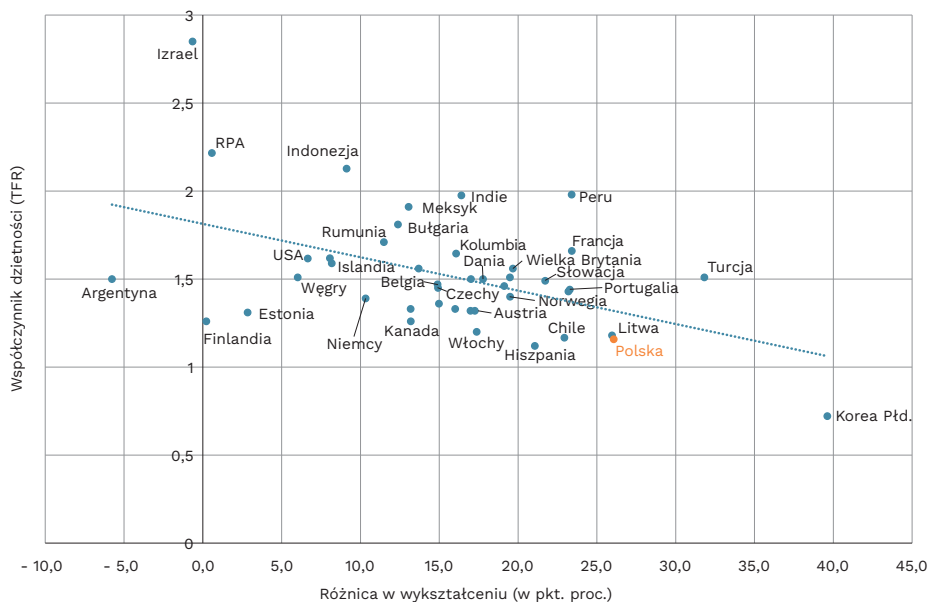
► **Jednak tak dynamiczny, tj. odnotowany w bardzo krótkim czasie, wzrost odsetka osób z wyższym wykształceniem może być niekorzystny z punktu widzenia diety i szerszej pojętej spójności społecznej.** [Badania](#) Caludi Goldin wskazują, że kraje, które doświadczyły modernizacji swoich gospodarek we względnie krótkim czasie, doświadczały również najsilniejszego spadku poziomu diety. Równocześnie państwa, w których proces modernizacji gospodarczej był bardziej równomiernie rozłożony w czasie, notują dziś wyższe współczynniki diety niż wspomniana wcześniej grupa państw.

Wykres 2. Różnica między odsetkiem osób z wyższym wykształceniem wśród osób w wieku 25-34 lata a analogicznym odsetkiem wśród osób w wieku 55-64 lata

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych OECD.

Wykres 3. Współczynnik dzietności oraz różnica w odsetku osób z wyższym wykształceniem między osobami w wieku 25-34 lata a osobami w wieku 55-64 lata w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych OECD oraz Banku Światowego.

► Przyjmując różnice między odsetkiem osób z wyższym wykształceniem między młodszymi a starszymi kohortami wiekowymi za przybliżony miernik dynamiki transformacji gospodarczej, obserwujemy potwierdzenie tezy Godlin – im większa różnica w odsetku osób z wyższym wykształceniem między młodszymi a starszymi kohortami wiekowymi, tym

niższy współczynnik dzietności (współczynnik korelacji R-pearsona wynosi -0,48). Polska należy do grona państw, w których transformacja gospodarcza dokonała się w krótkim okresie, różnica między poziomem wykształcenia młodszych i starszych kohort wiekowych należy do najwyższych wśród państw OECD, a współczynnik dzietności do najniższych w Europie.

(Paula Kukołowicz)

Iberyjski *blackout* największym kryzysem elektroenergetycznym w UE od ponad 20 lat

55 mln

osób dotkniętych zostało ponad 12-godzinną awarią zasilania w dniach 28-29.04.2025 r. w Hiszpanii i Portugalii

0,5-4,5 mld EUR

wynoszą szacunkowe koszty *blackoutu* w Hiszpanii

60 proc.

Hiszpanów oceniło komunikację rządu w czasie *blackoutu* za niewystarczającą

► ***Blackout*¹, który miał miejsce w Hiszpanii i Portugalii w dniu 28 kwietnia 2025 r. spowodował 12-godzinną przerwę w dostawie prądu na tych obszarach i dotknął 55 mln osób.**

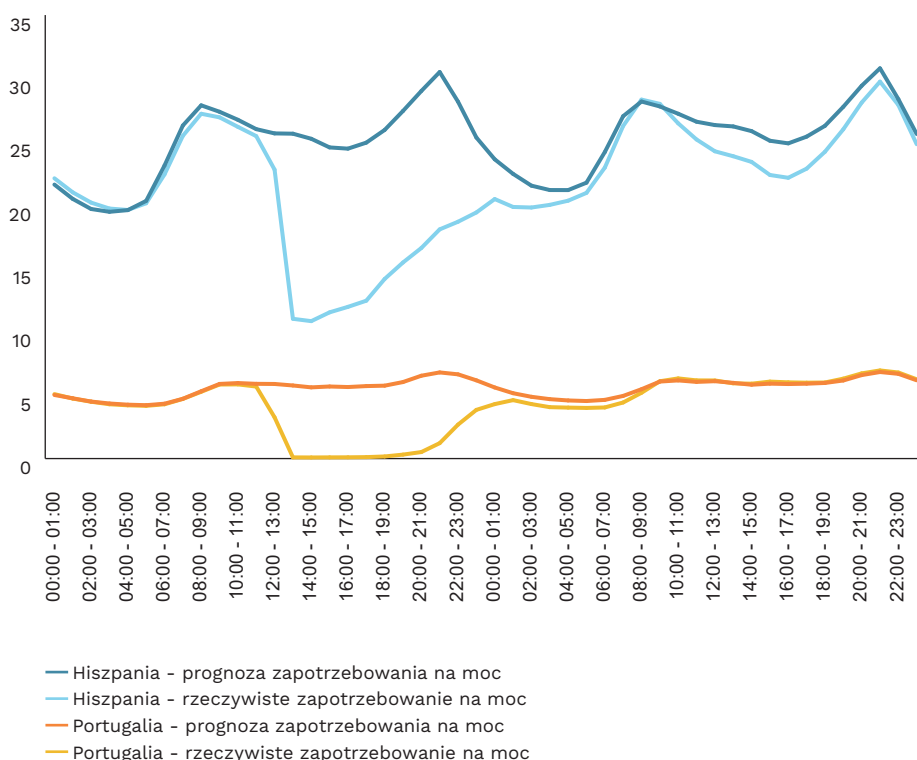
W wyniku awarii sieci w ciągu 5 sekund z hiszpańskiego systemu elektroenergetycznego wypadło ponad 15 GW mocy. Awaria zasilania chwilowo dotknęła również francuski Kraj Basków. Według RTE, francuskiego operatora systemu przesyłowego, domy w tym regionie doświadczyły w dniu 28 kwietnia kilkuminutowej przerwy w dostawie prądu. Takie **wielkoskalowe awarie zasilania zdarzały się dotąd w UE niezwykle rzadko, a skalę większą niż zeszłotygodniowa awaria na Półwyspie Iberyjskim miała dotychczas w Europie jedynie awaria we Włoszech w 2003 r.** Jest to również największy tego typu *blackout* na świecie od 2012 r., gdy w Indiach 700 mln osób zostało pozbawionych prądu na ponad 13 godzin.

► **Wstępne szacunki kosztów *blackoutu* dla gospodarek Hiszpanii i Portugalii charakteryzują się znaczną rozbieżnością. Awaria mogła kosztować te kraje od 0,49 mld EUR do 4,5 mld EUR.** *Blackout* był szczególnie dotkliwy m.in. dla branży mięsnej, którą mógł kosztować 190 mln EUR. Hiszpańskie Centrum Badań Socjologicznych zbadało opinie Hiszpanów na temat działań i komunikacji rządu w czasie awarii. **Niemal 60 proc. respondentów oceniło informacje przekazywane przez rząd w czasie przerwy w dostawie prądu za niewystarczające.** W zakresie działań zapobiegawczych – 44,2 proc. za priorytet uważa modernizację sieci elektroenergetycznej, 41,7 proc. wskazuje na inwestowanie w infrastrukturę krytyczną, a 32,6 proc. uważa za potrzebne zwiększenie liczby generatorów w usługach publicznych.

► **Europejska Sieć Operatorów Systemów Przesyłowych (ENTSO-E) powoła panel ekspercki w celu zbadania przyczyn awarii.** Sprawę bada także hiszpańska komisja rządowa. Potwierdzono, że awaria rozpoczęła się w Hiszpanii i w następstwie dotknęła graniczącą z nią Portugalie. **REE, hiszpański operator systemu przesyłowego, zawęził źródło awarii do dwóch incydentów utraty generacji w podstacjach w południowo-zachodniej Hiszpanii.** Wiceprzewodnicząca Komisji Europejskiej Teresa Ribera **zadeklarowała**, że w związku z *blackoutem* „Europa wyciągnie wnioski na temat potrzeby magazynowania energii i inwestycji w sieci energetyczne”, jednocześnie przestrzegając przed wyciąganiem pochopnych wniosków na temat dokładnych przyczyn. **Awaria, której doświadczyły Hiszpania i Portugalia prawdopodobnie nasili dyskusję wokół bezpieczeństwa sieci, którego nieodłącznym elementem jest elastyczność i stabilność systemu.** Wraz z rosnącą rolą odnawialnych źródeł energii w europejskich miksach energetycznych, zwiększa się potrzeba stabilizacji poprzez magazyny energii lub sterowalne źródło niskoemisyjne o większej inercji, jakim jest energia jądrowa.

¹ Nagła i długotrwała awaria zasilania w systemie elektroenergetycznym, która skutkuje dłuższą przerwą w dostawie energii.

Wykres 4. Prognozowane i rzeczywiste zapotrzebowanie na moc w systemach energetycznych Hiszpanii i Portugalii w dniach 28-29.04.2025 r. (w GW)

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych ENTSO-E.

(Marianna Sobkiewicz, Kamil Lipiński)

Indie stają się nową alternatywą dla inwestycji w Azji

108 mld USD

wyniosła wartość inwestycji typu *greenfield* ogłoszonych w Indiach w 2024 r.

6,2 proc.

wyniesie prognozowana stopa wzrostu gospodarczego w Indiach w 2025 r.

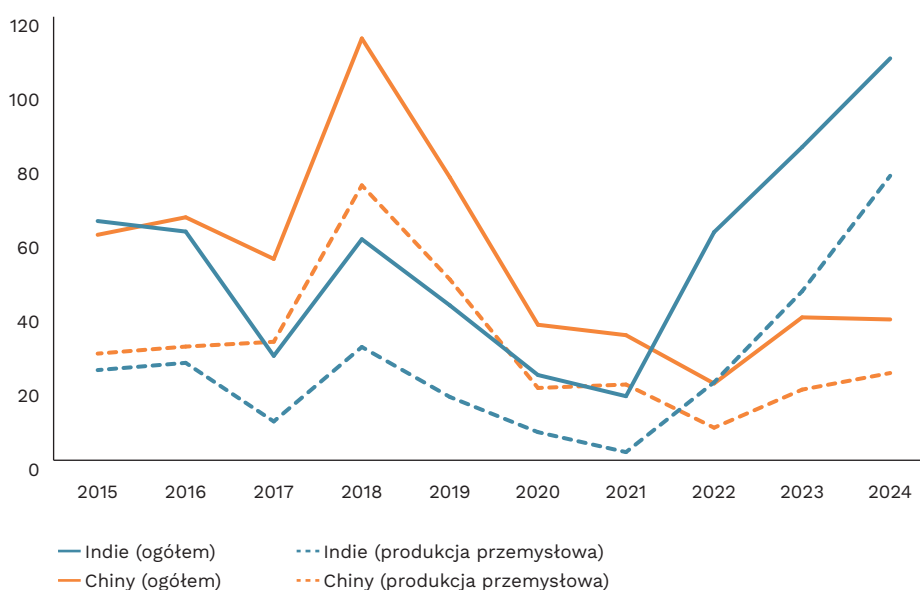
28,8 lat

wynosi mediana wieku w Indiach

► **W efekcie amerykańsko-chińskiego sporu handlowego rośnie znaczenie innych państw azjatyckich jako lokalizacji dla bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ).** Szczególnie atrakcyjną alternatywą stają się Indie, czego dowodzą ogłoszone w ostatnim czasie projekty w sektorze wysokich technologii. Apple wraz ze swoim tajwańskim partnerem Foxconn relokują do Indii produkcję iPhone'ów przeznaczonych na rynek amerykański, w czym istotną rolę odegra nowa fabryka w Bengaluru. Podobne plany rozważa Google, który zamierza przenieść do Indii część montażu smartfonów Pixel, dotychczas realizowanego w Wietnamie. Z kolei tajwańska firma PSMC, we współpracy z Tata, planuje budowę pierwszej w Indiach fabryki półprzewodników.

► **Rekordowa wartość ogłoszonych inwestycji typu *greenfield*, zwłaszcza w produkcji przemysłowej, sugeruje rosnące zainteresowanie ze strony inwestorów.** Z danych fDi Markets wynika, że w 2024 r. ogłoszono w Indiach projekty *greenfield* o łącznej wartości 108 mld USD, czyli niemal trzykrotnie więcej niż w Chinach. W ostatniej dekadzie co drugi dolar inwestycji *greenfield* trafiał do przemysłu, na drugim miejscu była działalność badawczo-rozwojowa, a na trzecim – produkcja energii elektrycznej. Największym inwestorem pozostają Stany Zjednoczone, a kolejne miejsca zajmują Japonia i Chiny.

Wykres 5. Wartość ogłoszonych projektów inwestycyjnych typu *greenfield* w Chinach i Indiach w latach 2015-2024 (w mld USD)

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych fDi Markets.

► **Atrakcyjność Indii wykracza poza bycie prostą alternatywą dla Chin w kontekście trwających napięć handlowych. Jest kombinacją kilku czynników, jak rozmiar rynku, tempo wzrostu gospodarczego oraz korzystna demografia.** Z nominalnym PKB na poziomie 3,91 bln USD Indie są obecnie piątą największą gospodarką świata, a według parytetu siły nabywczej odpowiadają za 8,53 proc. globalnego PKB. Prognozy wskazują, że w 2025 r. PKB Indii będzie zwiększać się w tempie 6,2 proc., a do 2030 r. kraj ten wyprzedzi Niemcy i Japonię, stając się trzecią gospodarką świata.

► **Indie są również najbardziej zaludnionym państwem świata – spośród 1,42 mld mieszkańców aż 624 mln to osoby poniżej 25. roku życia, a mediana wieku wynosi 28,8 lat.** Zapewnia to stabilny dopływ siły roboczej, której koszt w przemyśle jest przeciętnie o połowę niższy niż w Chinach. Jednocześnie rośnie liczebność klasy średniej, która według szacunków obejmuje nawet 30 proc. populacji. Dla inwestorów poszukujących nie tylko zaplecza produkcyjnego, ale również dostępu do rynku, oznacza to rosnący potencjał popytowy i możliwość korzystania z efektów skali.

► **Inwestowanie w Indiach wiąże się jednak z istotnymi wyzwaniami, dlatego rosnącą atrakcyjność tego rynku należy oceniać z pewną ostrożnością.** Mimo zauważalnych wysiłków władz na rzecz deregulacji i liberalizacji otoczenia biznesowego, kraj wciąż boryka się z rozbudowaną biurokracją, niestabilnością regulacyjną oraz restrykcyjnymi przepisami importowymi, co stanowi istotne bariery, zwłaszcza dla inwestorów z sektora przemysłowego. Często zgłaszanym problemem jest również sztywność rynku pracy oraz wysoka aktywność związków zawodowych (w 2022 r. w kraju zarejestrowanych było prawie 38 tys. związków zawodowych), co może ograniczać elastyczność operacyjną firm. W efekcie Indie wypadają mniej konkurencyjnie na tle innych państw azjatyckich, jak np. Wietnamu, które skutecznie przyciągają inwestycje relokowane z Chin.

(Dominik Kopiński)

Wartość inwestycji w AI ciągle rośnie

252 mld USD

wyniosły globalne inwestycje korporacyjne w AI w 2024 r.

151 mld USD

wyniosły rekordowe prywatne inwestycje w AI w 2024 r.

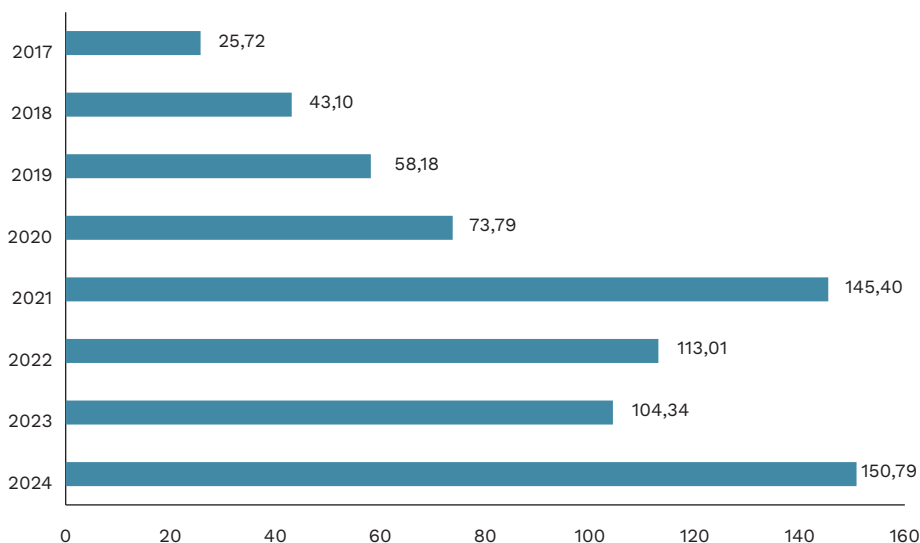
15

prywatnych inwestycji w AI o wartości przynajmniej 1 mld USD dokonano w 2024 r.

► Dynamiczny rozwój sztucznej inteligencji (AI) jest wynikiem globalnego wyścigu o wypracowanie przewagi technologicznej. Aby ją osiągnąć, konieczne są zarówno prace badawczo-rozwojowe, jak i tworzenie infrastruktury pozwalającej przetwarzać ogromne ilości danych oraz poszukiwanie nowych zastosowań dla technologii AI. To wszystko wymaga znacznych nakładów finansowych.

► **Globalne inwestycje korporacyjne w AI osiągnęły w 2024 r. wartość 252 mld USD – jak wynika z raportu AI Index Uniwersytetu Stanforda.** Oznacza to aż 25-procentowy wzrost wartości względem 2023 r. Rekordowo wysoką wartość osiągnęły natomiast inwestycje prywatne w AI. Stanowiły one największą część całości inwestycji, osiągając wartość niemal 151 mld USD w 2024 r. Zanotowały one 44,5-procentowy wzrost wartości względem 2023 r. oraz przeszło 16-krotny od 2013 r. Sukcesywnie rośnie także wartość prywatnych inwestycji w generatywną AI, których wartość w 2024 r. wyceniono na niemal 34 mld USD, przy wzroście ich wartości względem roku poprzedniego o 18,7 proc. Przekłada się to na imponujący, 8,5-krotny wzrost wartości prywatnych inwestycji w generatywne AI od 2019 r.

Wykres 6. Wartość globalnych prywatnych inwestycji w AI w latach 2017-2024 (w mld USD)

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych *Stanford AI Index 2025*.

► **Liderami inwestycji są podmioty ze Stanów Zjednoczonych, które przeznaczyły w 2024 r. na rzecz prywatnych inwestycji w AI ponad 109 mld USD.** W analogicznym okresie podmioty z Europy zainwestowały 19,4 mld USD, z czego najwięcej szwedzkie (4,34 mld USD), francuskie (2,62 mld USD) oraz niemieckie (1,97 mld USD). Ważną rolę w globalnym ekosystemie inwestycji AI odgrywają także Chiny, w których na rzecz prywatnych inwestycji w AI przeznaczono 9,29 mld USD. Warto natomiast mieć na uwadze, że rozwój sztucznej inteligencji w Chinach jest także wspierany finansowaniem publicznym.

► **Coraz częstsze są inwestycje w AI, których wartość przekracza 1 mld USD** – w 2024 r. było ich aż 15, w porównaniu z 9 w 2023 r. Liczba inwestycji o wartości od 0,5 do 1 mld USD wyniosła 20. Konsekwentnie rośnie także wartość pojedynczych inwestycji w AI – w 2024 r. przeciętnie wynosiła ona 45,43 mln USD.

► **Inwestycje w AI pozostaną częścią krajobrazu gospodarczego również w 2025 r.** Stany Zjednoczone, Chiny oraz Unia Europejska, zapowiedziały znaczące inwestycje, mające na celu utrzymanie lub wypracowanie przewag w dziedzinie sztucznej inteligencji. Duża ilość kapitału będzie sprzyjała innowacjom, a co za tym idzie napędzała powstawanie nowych przedsiębiorstw i start-upów związanych z AI, jak i zwiększała zapotrzebowanie na specjalistów związanych ze sztuczną inteligencją.

(Jakub Witczak)

Polscy pracownicy odkładają coraz więcej

52,14 proc.

wynosi poziom uczestnictwa w PPK wśród osób, które mogą przystąpić do programu

34,5 mld PLN

wniosła wartość aktywów netto funduszy na koniec I kwartału 2025 r.

► **Pracownicze Plany Kapitałowe (PPK) zaczynają cieszyć się coraz większą popularnością.** Z najnowszych danych wynika, że w 2024 r. liczba uczestników² programu wzrosła prawie o 450 tys. osób w stosunku do roku poprzedniego i osiągnęła poziom 4,34 mln oszczędzających. Do końca marca 2025 r. liczba ta wzrosła do 4,61 mln, co oznacza wzrost o 270 tys. osób w pierwszych trzech miesiącach oraz poziom uczestnictwa wynoszący 52,14 proc. Dla porównania, w I kwartale 2024 r. liczba uczestników zwiększyła się o 170 tys. osób i poziom uczestnictwa wynosił 46,77 proc. Środki gromadzone w PPK są inwestowane w funduszach inwestycyjnych, których wartość aktywów również znacznie wzrosła – na koniec roku oraz I kwartału przekroczyła odpowiednio 30 mld PLN oraz 34,5 mld PLN, co oznacza wzrost o 38,98 proc. oraz 39,55 proc. r/r.

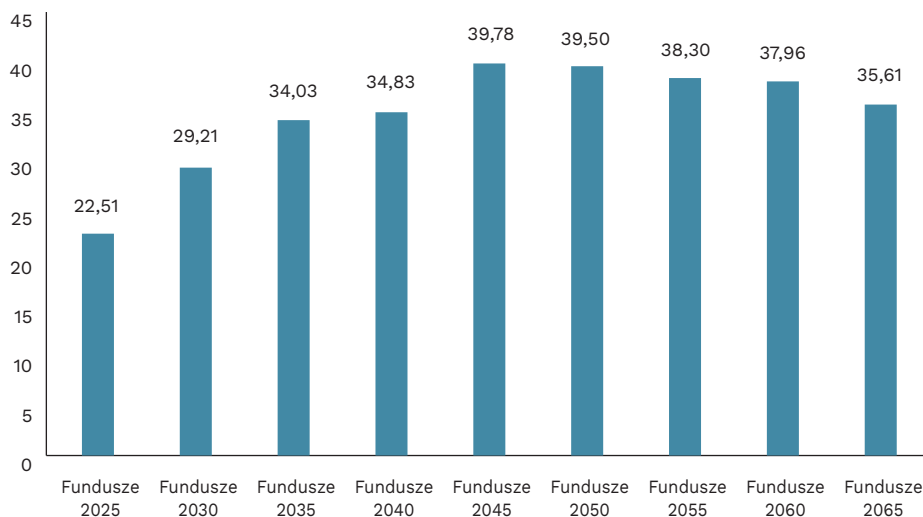
► **Stopy zwrotu funduszy również pozostają na wysokich poziomach.** Istotna różnica między nimi polega na poziomie ryzyka portfela inwestycyjnego. Każdy zainteresowany zostaje przypisany do funduszu w zależności od swojego wieku, a dokładniej od momentu, w którym osiągnie 60 lat. Na przykład fundusze z datą 2025 r. inwestują w najmniej ryzykowne instrumenty, głównie papiery dłużne. Osiągają przy tym najniższą ze wszystkich funduszy, choć i tak stosunkowo wysoką, medianę dwuletniej stopy zwrotu (23,51 proc. w 2024 r.). Najwyższą medianę dwuletniej stopy zwrotu w tym samym roku osiągnął fundusz 2045 r. (39,78 proc.). Zgodnie z oficjalnymi informacjami, fundusz 2045 r. inwestuje ok. 40-70 proc. w instrumenty o wyższym poziomie ryzyka, które mogą przynieść wyższe zyski.

► **Mimo rosnącej popularności PPK, Polska nie posiada tak rozbudowanych systemów oszczędzania jak np. Wielka Brytania czy Nowa Zelandia.** Brytyjski program *Workplace Pension* jest jednym z zagranicznych odpowiedników PPK, który działa od 2008 r., osiągając poziom uczestnictwa na poziomie 88 proc w 2023 r. Znaczną różnicę widać również w wartości zarządzanych aktywów. W przypadku *Workplace Pension* wartość ta w przeliczeniu na złotówki przekracza 1 bln, co przekłada się na ok. 8 proc. nominalnego PKB Wielkiej Brytanii (w przypadku PPK w Polsce jest to ok. 1 proc. PKB). Odsetek oszczędzających na emeryturę jest równie wysoki w Nowej Zelandii, w której środki są gromadzone od 2007 r. Tamtejszy *KiwiSaver* osiągnął poziom uczestnictwa w wysokości ok. 81 proc.

² Liczona jako suma uczestników PPK prowadzonych przez poszczególne instytucje finansowe.

również już w 2023 r., a wartość aktywów zgromadzonych przez oszczędzających przekroczyła 251,3 mld PLN, co stanowiło ok. 26 proc. PKB Nowej Zelandii.

Wykres 7. Mediana dwuletniej stopy zwrotu funduszy zdefiniowanej daty w 2024 r. (w proc.)

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych GUS.

(Piotr Kamiński)

W przeciwieństwie do sąsiadów Polacy z wiekiem stają się mniej szczęśliwi

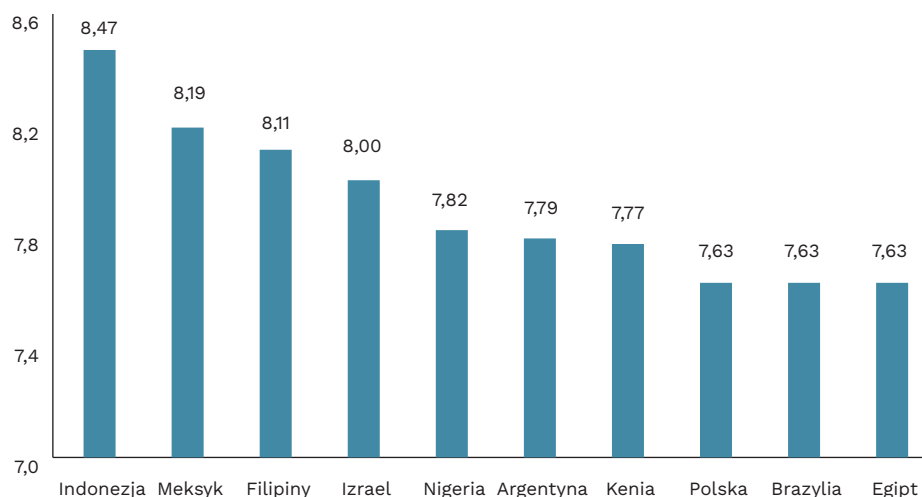
7,63 na 10 pkt.

wynosi średni wynik ogólnego dobrostanu Polaków mierzonego w sześciu zróżnicowanych wymiarach w badaniu *Global Flourishing Study*

► Według danych opublikowanego kilka dni temu badania *Global Flourishing Study* (GFS), którego autorzy zaproponowali nowatorską metodologię oceny dobrostanu ludzi w różnych częściach świata, Polska znalazła się na 8. miejscu na 23 analizowane państwa z ogólnym wynikiem dobrostanu respondentów 7,63 pkt. w 10-stopniowej skali. Oryginalność podejścia zespołu z Uniwersytetu Harvarda polega na kompleksowym ujęciu czynników decydujących o poczuciu szczęścia czy spełnienia, wrażliwym na różnice kulturowe badanych społeczności, a także uwzględnieniu czynników nieanalizowanych w podobnych badaniach. Obok typowych pytań o satysfakcję z życia, finanse i zdrowie, pojawiają się też zagadnienia poczucia sensu i celu oraz moralnych cech charakteru w nurcie etyki cnót. W efekcie wyniki rankingu mogą wydać się zaskakujące.

► Ponieważ liczba analizowanych krajów jest niewielka, za ciekawsze od ogólnego wyniku można uznać dane o tym, które wymiary dobrostanu ciągnęły ogólny wynik Polski w górę, a które w dół. W Polsce deficyt występuje przede wszystkim w obszarze etycznego usposobienia (*character & virtue*). Polacy stosunkowo rzadko zgadzali się ze stwierdzeniem: „Zawsze jestem w stanie zrezygnować częściowo ze szczęścia teraz dla większego szczęścia w przyszłości”. Z kolei zdrowie psychiczne jest tym, co w Polsce znacznie częściej pozytywnie niż negatywnie wpływa na ogólny dobrostan ludzi. Podobna sytuacja ma miejsce w większości państw rozwijających się i tylko w niektórych państwach rozwiniętych.

Wykres 8. Dziesięć państw z najwyższym wynikiem w GLS (w pkt. w skali 0-10)

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych *Global Flourishing Study*.

► Dla respondentów z Polski wpływ sytuacji materialnej i finansowej na ogólny dobrostan jest tylko minimalnie negatywny. Wpływ ten w mniejszym stopniu obniża ogólny wynik niż np. w USA, Hiszpanii czy Wielkiej Brytanii. Można to interpretować jako sygnał, że w Polsce, w odróżnieniu od państw rozwijających się, sytuacja materialna obywateli jest raczej bezpieczna. Państwa, w których sytuacja finansowa jest czynnikiem dodającym, a nie odejmującym od ogólnego wyniku dobrostanu, to Japonia i Szwecja, co pokazuje, że dobrostan finansowy jest zaledwie jednym z wielu, wcale nie najważniejszym, czynnikami satysfakcji życiowej.

► W Polsce satysfakcja z życia maleje wraz z wiekiem – najszczęśliwsi jesteśmy w młodości. Jest to trend odwrotny niż w innych przebadanych państwach rozwiniętych, np. w Niemczech, a podobny raczej do uboższych państw Globalnego Południa. **Wielkość różnic między dobrostanem respondentów w różnym wieku w Polsce jest jednak dość niewielka – najstarsi ankietowani (osoby w wieku 60+) są o ok. 5 proc. szczęśliwi niż 20-latkowie.** Główną przeszkodą w osiągnięciu wyższego dobrostanu przez starsze osoby jest mocno pogarszające się z wiekiem zdrowie fizyczne.

► Badanie GFS jest ciekawe ze względu na metodologię. Jest to badanie podłużne – ci sami ludzie (w liczbie ponad 200 tys. osób) są przez kilka lat pytani o różne elementy ich dobrostanu. Ponadto, pytania sformułowane są tak, by można było odnieść je szczegółowo do lokalnego kontekstu kulturowego, co wykracza poza samo przetłumaczenie ankiety na język danego kraju. Taki *design* badania pozwala lepiej zrozumieć czynniki faktycznie wpływające na ludzkie szczęście, bo ogranicza wpływ przyjmowanych co do tego (nierzadko *implicite*) założeń autorów narzędzi pomiarowych.

(Łukasz Baszczak)

Autorzy: Łukasz Baszczak, Piotr Kamiński, Dominik Kopiński, Paula Kukołowicz, Kamil Lipiński, Marianna Sobkiewicz, Anna Szymańska, Jakub Witczak

Polski Instytut Ekonomiczny

Polski Instytut Ekonomiczny to publiczny *think tank* ekonomiczny z historią sięgającą 1928 roku. Jego obszary badawcze to przede wszystkim makroekonomia, klimat i energia, gospodarka światowa, zrównoważony rozwój, foresight gospodarczy, gospodarka cyfrowa i ekonomia behawioralna. Instytut przygotowuje raporty, analizy i rekomendacje dotyczące kluczowych obszarów gospodarki oraz życia społecznego w Polsce, z uwzględnieniem sytuacji międzynarodowej.

Wydarzenia i dane przedstawione w niniejszej publikacji pochodzą i bazują na źródłach zewnętrznych, stąd nie gwarantujemy ich poprawności. Mogą one być ponadto niekompletne albo skrócone. Wszystkie opinie i prognozy zawarte w niniejszej publikacji są wyrazem oceny ekspertów PIE w dniu ich publikacji i mogą ulec zmianie bez zapowiedzi. Niniejszy dokument jest jedynie materiałem informacyjnym do użytku odbiorcy.

© Copyright by Polski Instytut Ekonomiczny